
**Kuram ve Uygulamada
SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ**

Social Sciences: Theory & Practice

ISSN: 2619-9408

Geliş/Received: 10.05.2025 *Kabul/Accepted:* 04.06.2025

Makale Türü: Kitap İncelemesi

Kitap İncelemesi

*Emre KOCABIYIK**

Arıcı, A.F. (2012). **Okuma Eğitimi**. Genişletilmiş 3. Baskı. Ankara: Pegem Akademi. 248s.
ISBN: 978-605-5885-41-0

ÖZ

Okuma Eğitimi adlı kitap Prof. Dr. Ali Fuat Arıcı tarafından 2012 yılında yayımlanmıştır. Kitabın ilk basım tarihi 2008 yılı olup incelemesi yapılacak kitap 2012 tarihli üçüncü basımdır. Eser, 148 sayfa ve 9 bölümden oluşmaktadır. Her başlık altında bir uygulama çalışmasına yer verilmiştir. Arıcı'nın ön sözünde ifade ettiği gibi "Bu kitap ülkemizde görülen okuma konusundaki eksikliği giderme amacını taşımaktadır." (s. vi) kitabın kaleme alınma amacı okuma konusundaki eksiklikleri gidermek ve bu amaç doğrultusunda okuma eğitimine dair bir kaynak kitap oluşturmaktır.

Anahtar Kelimeler: Kitap incelemesi, okuma eğitimi, okuma becerisi

Book Review

ABSTRACT

The book named as Reading Education was published by Prof. Dr. Ali Fuat ARICI. The first publication date of the book was 2008 and this book that is now reviewed was published in 2012 and it is the third edition. It consists of 148 pages and 9 episodes. A technic is given under each title. As Arıcı said in the epigraph "This book aims to cover the lack of reading. (p.vi) The purpose of writing this book is to fulfill the shortcoming in reading and in line with this objective it aspires at becoming a source for reading education.

Keywords: Book review, reading education, reading skill

Okuma Eğitimi adlı kitap Prof. Dr. Ali Fuat Arıcı tarafından 2012 yılında yayımlanmıştır. Kitabın ilk basım tarihi 2008 yılı olup incelemesi yapılacak kitap 2012 tarihli üçüncü basımdır. Eser, 148 sayfa ve 9 bölümden oluşmaktadır. Her başlık altında bir uygulama çalışmasına yer verilmiştir. Arıcı'nın "Ön Söz" ünde ifade ettiği gibi "Bu kitap ülkemizde görülen okuma konusundaki eksikliği giderme amacını taşımaktadır." (s. vi) Kitabın kaleme alınma amacı okuma konusundaki eksiklikleri gidermek ve bu amaç doğrultusunda okuma eğitimine dair bir kaynak kitap oluşturmaktır.

Atıf Bilgisi: Kocabiyik, E. (2025). Kitap incelemesi. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 200-202. Doi: 10.48066/kusob.1482046

* Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkçe Eğitimi ABD, emrekocabiyik@ogr.iuc.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-8081-322X>.

Kitabın ilk bölümü olan “Okuma” başlığında okumanın kimi araştırmacılar tarafından yapılan tanımına yer verilmiştir ve “Okuma” başlığı iki alt başlığa ayrılmıştır. İlk başlık olan Okumanın Meydana Gelişi başlığında okumanın fiziksel, zihinsel ve toplumsal yönlerine değinilmiş; okumanın insan beyninde nasıl anlamlaştığı, okuma esnasındaki göz hareketlerinin nasıl olduğu ve ailenin okuma kültürünün kazanılmasındaki yerine değinilerek anlatım desteklenmiştir. Okumanın Diğer Dil Becerileriyle İlişkisi alt başlığında okumanın diğer anlama ve anlatma becerileriyle ilişkisine değinilmiştir.

Kitabın “Okumanın İlke ve Yöntemleri” adlı ikinci başlığında okumanın ilkeleri belirlenmiş ve okumayı öğrenme yöntemleri sıralanmıştır. Okumanın ilkeleri olarak anlam kurma, akıcı olma, stratejik olma, motivasyona dayanma, gelişime açık olma ve iletişim süreci olma olarak belirlenen ilkeler tek tek irdelenmiştir.

“Okuma Türleri ve Eleştirel Okuma” adlı üçüncü başlıkta okuma türleri alt başlıklar olarak ele alınmış ve okuma türleri hakkında bilgiler verilmiştir. Okuma türleri içerisinde eleştirel okuma daha detaylı ele alınarak açıklanmıştır. Arıcı’ya göre eleştirel okuma, okunulan metinden bir görüş ya da yargı çıkarabilmektir. Eleştirel okuma sayesinde okuyucu okuduğunu unutmaz ve metin hakkında sorgulamalar yapar.

“Ekran Okuma ve ‘Z’ – Kitap” adlı dördüncü başlıkta ‘Z’ kitabın tanımı yapılmış, ekran okuma adlı okuma türü hakkında bilgi verilmiştir. Zenginleştirilmiş kitap anlamındaki ‘Z’ kitabın olumlu ve olumsuz yönleri irdelenmiş, uygulama esnasında dikkat edilmesi gereken yönleri madde madde sıralanmıştır. Bu bölüm, okumanın teknolojiyle etkileşimini vurgulamaktadır. Ekran okuma adlı okuma türü de okumanın teknolojiyle etkileşimi sonucunda meydana gelmiştir.

“Okuma Eğitimi” başlığı, kitabın beşinci sıradaki başlığı olup aynı zamanda ana başlığıdır. Bu bölüm alt başlıklara ayrılmıştır: Okuma Eğitiminin Tarihi, Cumhuriyet Dönemi Türkçe Programlarında Okuma Eğitimi, Sınıflara Göre Okuma Eğitimi Çalışmaları, Okuma Metinlerinde Bulunması Gereken Özellikler. Bu alt başlıklarla okuma eğitiminin tarihi anlatılmakta, ülkemizde okuma eğitiminin nasıl ele alındığı açıklanmaktadır. Sınıflara Göre Okuma Eğitimi Çalışmaları başlığında okuma eğitiminin ilköğretim öğrencilerinin sınıf seviyelerine göre ne durumda olması gerektiği açıklanmış ve her sınıf seviyesine yönelik hangi çalışmaların yapılabileceğine dair örnekler verilerek anlatım detaylandırılmış ve desteklenmiştir. Okuma Metinlerinde Bulunması Gereken Özellikler alt başlığıyla da metinlerde bulunması gereken özellikler Cumhuriyet Dönemi Türkçe dersi öğretim programlarından yararlanılarak yirmi dört madde olarak sıralanmıştır.

“İlköğretim Öğrencilerinin Okuma Durumları” adlı altıncı bölüm alt başlıklara ayrılmıştır. Alt başlıklarla Türkiye’nin genel okuma durumuna, ilköğretim öğrencilerinin okuma başarılarına ve öğrencilerin okumaya dair ilgi düzeylerine değinilmiş; bu konularda yapılmış olan araştırmaların sonuçlarından hareketle elde edilen bulgular irdelenmiş ve ilgili başlıklara yönelik farklı araştırmaların sonuçları derlenerek yorumlanmıştır. Bu araştırmalar arasında Arıcı’nın yayımlanmamış doktora tezinden de faydalanılmıştır.

Altıncı bölümün alt başlıkları arasında olan Okuma Başarı İlişkisi ve Öğrencilerin Kitap Okuma Alışkanlıkları adlı alt başlıklarındaysa düzenli kitap okuma ile başarı arasındaki pozitif ilişki somut araştırma verileriyle saptanmış, bu verilerin sonuçları yorumlanarak okuyucuyla paylaşılmıştır. Öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarını yorumlama adına kütüphane kullanımlarına, evlerinde ve sınıflarındaki kitaplık durumlarına dair araştırma sonuçları ortaya konulmuş, anlatım somut araştırma verileriyle desteklenmiştir. Öğrencilerin Okuma Eğilimleri ve Türkiye’de Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yayınları başlıklarında da ilköğretim öğrencilerinin okuma eğilimleri derinlemesine incelenmiş ve Türkiye’de çocuk ve gençlik edebiyat yayınlarına değinilerek anlatım zenginleştirilerek desteklenmiştir.

“Okuma Alışkanlığını Geliştirme” başlığı, kitabın yedinci bölümü olup bu bölümde okuma alışkanlığını geliştirme yolları üzerinde durulmuş ve bu hususta yapılabilecek çalışma önerileri alt başlıklar şeklinde sıralanmıştır. Okul, öğretmen, öğretim programları ve ailelerle ilgili yapılabilecek çalışmalara ek olarak kitaplar, kütüphaneler, yayınevleri ve televizyon programlarıyla ilgili yapılabilecek çalışmalar ortaya konulmuştur.

Sekizinci bölüm olan “Okuma Eğitiminde Öğretmenin Rolü” kısmında okuma eğitimi ve okuma alışkanlığını kazandırmada öğretmenin rolü üzerinde durulmuştur. Kitapta paylaşılan araştırma sonuçlarına göre öğrenciler okudukları ilk kitaplarını öğretmenlerinden temin etmektedirler. Gerek okuma eğitiminde gerekse okuma alışkanlığının kazandırılmasında öğretmenin önemli rolü bulunduğundan bu bölümde öğretmenlere önerilerde bulunulmuştur.

Dokuzuncu ve son bölüm olan “Öğrenci Kitaplığı” başlıklı kısımda öğrencilere yönelik Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen ilköğretim ve ortaöğretim yüz temel eserlerin her biri kısa eleştirilerle okuyuculara sunulmuştur. Ardından Son Söz, Kaynakça ve Ekler kısımlarıyla kitap sonlandırılmıştır.

Sonuç olarak “Okuma Eğitimi” adlı bu kitap, okuma eğitimi alanında araştırma yapan akademisyenler, öğrenim gören öğretmen adayları ve öğretmenler için bir başucu kaynağı niteliğindedir.

Kaynakça

Arıcı, A.F. (2012). *Okuma Eğitimi*. Pegem Akademi. Ankara.